

**PLANINARSKI SAVEZ
HERCEG-BOSNE**



**MOUNTAINEERING UNION OF
HERZEG-BOSNIA**

UTEMELJEN 1995. – ESTABLISHED 1995.

Adresa: Stjepana Radića 76 b, 88 000 Mostar, Bosna i Hercegovina

PRAVILNIK

O OZNAČAVANJU PLANINARSKIH PUTOVA PS HB

Na temelju članka 24, a u svezi sa 39. Statuta Planinarskog saveza Herceg Bosna, i članka 5 Pravilnika o radu Povjerenstva za planinarske putove, Upravnog odbora Planinarskog saveza HB, na sjednici održanoj 11.02.2019. god, na prijedlog Povjerenstva za planinarske puteve donosi

P R A V I L N I K

O OZNAČAVANJU PLANINARSKIH PUTOVA

I – OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovaj pravilnik određuje oblik i boju osnovne markacije, pomoćne markacije na tlu, dodatne oznake uz okrugle markacije, ploče usmjeravanja, ploče obavještenja i drugih oznaka na planinarskim putovima, način označavanja prema težini puta, način obilježavanja planinarskih putova.

Ovaj pravilnik također utvrđuje način i uvjete crtanja markacija i postavljanje usmjeravajućih ploča, kutije sa pečatom i upisnom knjigom, te postavljanje osiguranja i druge sigurnosne opreme za napredovanje na planinarskom putu.

II – OZNAČAVANJE PLANINARSKIH PUTOVA

Članak 2.

OSNOVNA

U osnovne markacije spadaju:

- okrugla markacija
- pojasna markacija i
- dvostruka pojasna markacija

Detaljan dizajn i boja osnovnih markacija naveden je u naputku koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Članak 3

POMOĆNE MARKACIJE NA TLU

U pomoćne markacije na tlu spadaju:

- Okrugla markacija sa dodatnim crtama
- Crvena crta

- Usporedna markacija
- Drveni kolci ili metalne cijevi
- Betonski stupići
- Naslage kamenja
- Kameni čunj

Detaljan dizajn i boja osnovnih markacija naveden je u naputku koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Članak 4.

DODATNE OZNAKE UZ OKRUGLU MARKACIJU

Dodatne oznake uz okruglu markaciju mogu biti:

- oznaka X
- strelica
- slovo
- brojka

Detaljan dizajn i boja osnovnih markacija naveden je u naputku koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Članak 5.

Usmjeravajuća ploča je ploča u obliku putokaza, crvene boje sa bijelim natpisom, postavljena na odgovarajuće metalne ili drvene stupove, visine oko 2 metra, ali i na zgrade, zid ili na druge objekte, ako je to moguće.

Na usmjeravajućoj ploči treba pisati :

- 1) Smjer odredišta,
- 2) Vrijeme hodanja do odredišta,
- 3) Oznaka težine planinarskog puta,
- 4) Nadmorska visina na kojoj je postavljena,
- 5) Podaci povjerenika planinarskog puta.

Detaljan dizajn i dimenzije ploče i boja, natpisi i oznake na njoj su navedene u naputku, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Članak 6.

PLOČE ZA OBAVJEŠTAVANJE

Ovim pločama obavještavamo:

- Težinu planinarskog puta
- Označavanje planinarskog puta za brdske bicikle
- Privremeno zatvoren planinarski put

Članak 7.

Označavanje težine planinarskog puta

Težina planinarskih putova, sukladno svojoj kategoriji, je definirana pravilnikom koji uređuje kategorizaciju planinarskog puta. Oznaka težine stavlja se na usmjeravajuće ploče ili u prirodi na stabla, stijene, sa oznakom upozorenja ispred natpisa, koji označava smjer puta.

Znak upozorenja **“Težak planinarski put”** je prazan jednakostranični trokut, koji se postavlja u istoj veličini i boji kao i tekst, u prirodi je crveni natpis iste veličine kao i markacija i natpis.

Znak upozorenja **“Vrlo težak planinarski put”** je isto jednakostranični trokut kao kod teškog puta, s tom razlikom da se u sredini trokuta stavi znak uzvičnika u istoj boji kao i sami trokut.

Planinarski put koje imaju kategoriju **“Lagani planinarski put”** ne označavaju se upozoravajućim znakovima.

Detaljan opis označavanja težine planinarske staze je u napatku koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Članak 8.

Obilježavanje planinarskog puta gdje je dozvoljena vožnja brdskog bicikla

Ispod usmjeravajuće ploče istog planinarskog puta koja se može koristiti za vožnju brdskim biciklom, mora biti postavljen znak koji označava da je vožnja brdskim biciklom dozvoljena. Po potrebi, ispod usmjeravajuće ploče istog planinarskog puta, po kojoj je zabranjena vožnja brdskim biciklom, postavlja se znak koji označava zabranu vožnje biciklom.

Detaljan dizajn, veličina i boja ploča u prethodnim stavkama i boja ploča su navedeni u napatku koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Članak 9.

Označavanje planinarske staze o zatvaranju u određenom vremenu

Ispod usmjeravajuće ploče istog planinarskog puta koja je zatvorena u određenom vremenu, mora biti pričvršćena upozoravajuća ploča crvene boja na kojoj je napisano bijelom bojom **“UPOZORENJE-PLANINARSKI PUT JE PRIVREMENO ZATVOREN”**

Tekst prethodnog stavka mora biti napisan na hrvatskom jeziku i na više europskih jezika. Detaljan dizajn, boja ploče i natpisa na njoj su navedeni u napatku, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Članak 10.

Boja markacija, usmjeravajućih ploča, strelica i ostalih oznaka

Boja markacije, usmjeravajućih ploča, strelica i ostalih oznaka od članka 2. do članka 9. ovog Pravilnika mora biti 100% prekrivena, sa namjenom za uporabu na otvorenom i otporna na vanjske vremenske utjecaje.

Boja iz prethodnog stavka ne smije biti štetna ili toksična za prirodni okoliš u kojem se koristi. Ako je ovim pravilnikom ili njegovim aneksom, predviđena **bijela boja**, koristiti boje sljedećih kodova RAL : RAL 9001, RAL 9003 i RAL 9010.

Ako je ovim pravilnikom ili njegovim aneksom, predviđena **crvena boja**, koristiti boje sljedećih kodova RAL : RAL 3000, RAL 3001, RAL 3002 i RAL 3020.

Ako je ovim pravilnikom ili njegovim aneksom, predviđena **žuta boja**, koristiti boje sljedećih kodova RAL : RAL 1018, RAL 1021 i RAL 1023.

Ako je ovim pravilnikom ili njegovim aneksom, predviđena **plava boja**, koristiti boje sljedećih kodova RAL : RAL 5005 i RAL 5017.

Članak 11.

Oblik i veličina slova na usmjeravajućim i upozoravajućim pločama i drugih natpisa

Oblik i veličina slova u natpisima iz članka 3.do 9. ovog Pravilnika moraju biti u pisanom obliku font "Verdana" veličine od 18 do 38 pixela /48 do 120 pt/12 do 30 mm/.

III – OPREMANJE PLANINARSKIH PUTOVA

Članak 12.

Način i uvjeti crtanja markacija

Sa markacijama se označavaju samo one planinarski putovi koji su evidentirani u registru planinarskih putova.

Markacije mogu biti nacrtane na stablima, kamenju, stijenama, zgradama i drugim građevinama na vidnim mjestima i na odgovarajućoj udaljenosti, ali samo ako prethodno pribavimo suglasnost vlasnika zemljišta ili objekta.

Iznimno od odredaba prethodnog stavka, markacije nije dozvoljeno crtati na objekte koji su u skladu s propisima sa kojima se uređuje zaštita kulturne baštine, spomenika kulture, na vjerskim objektima, te markacije na stijene i drugu nepokretnu imovinu koja je u skladu sa propisima sa kojima je uređena zaštita prirode, zaštićeni spomenik prirode, prometnim i drugim neprometnim signalizacijama, na stablima na kojima je već stavljen šumarski broj, oznaka izmjene i graničnih kamena.

Kad god je moguće duž trase puta od polazne točke do cilja markaciju postavljati u oba smjera (odlazna i povratna markacija).

Markacija se crta u visini od oko 1,5 metar od tla. Na putovima na uzbrdici se crta na niže, a na nizbrdici na više, zavisno od nagiba puta.

Na dovoljnoj udaljenosti da možemo vidjeti od jedne do druge markacije, sukladno uvjetima konfiguracije terena, vidljivosti i prohodnosti.

Članak 13.

Način i uvjeti postavljanja kutije sa pečatom i upisnom knjigom

Kutija sa pečatom i upisnom knjigom je namijenjena samo onim planinarskim putovima koji su evidentirani u registru planinarskih putova PS HB.

Kutija sa pečatom i upisnom knjigom se postavlja na samom kraju planinarskog puta, na samom vrhu, neposredno pored vrha ili negdje u blizini na taj način da njen izgled ne ometa pogled i da je njeno mjesto više sigurno od munje, ali samo ako je prethodno pribavljena suglasnost vlasnika zemljišta na kojem bi se stavila kutija.

Ako se pri vrhu brda ili odredišta na planini nalazi planinarski dom, koliba, kutija sa pečatom i upisnom knjigom se postavljaju na vidno mjesto pored objekta.

Kutija sa pečatom i upisnom knjigom se izrađuje od postojnijeg materijala i mora imati poklopac koji sprječava padavine da ne oštete pečat i upisnu knjigu. Na kutiji mora biti podatak o povjereniku planinarskog puta odnosno planinarskom društvu sa simbolom (logom) PS HB.

Članak 14.

Uvjeti za postavljanje osiguranja na planinarskim putovima

Na dijelu planinarskog puta, gdje su opasna mjesta, može se instalirati dodatna osiguranja kako bi se omogućilo sigurnije, brže i lakše napredovanje do željenog cilja. Osiguranja predstavljaju sigurnosne naprave i drugu sigurnosnu opremu za napredovanje na planinarskom putu.

Osiguranja se dijele na:

- Drvena osiguranja, koja uključuju ograde, stepenice, brvna i mostovi,
- Čelična osiguranja, koja uključuju klinove i sajle.

Ostala osiguranja za napredovanja na planinarskim putovima, predstavljaju materijale i radove vezane za uređenje planinarskih putova, među kojima je uređenje usjeka, izrada potpornih zidova, zadržavajuća stabla, drveni bedemi, drvene stepenice ili stepenice od trupaca te mostići na močvarnom terenu.

Osiguranja se postavljaju i ugrađuju na planinarske putove koje su ušli u evidenciju registra planinarskih putova.

Prije postavljanja novih osiguranja mora se dobiti suglasnost od vlasnika zemljišta na kojem se namjerava staviti takva osiguranja.

IV - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 15.

Oprema i oznake na planinarskim putovima, koje su sa danom stupanja na snagu ovog pravilnika bile opremljene i označene po uvjetima prije ovog pravilnika, mogu se, dok se planinarski putovi ne upiše u evidenciju planinarskih putova, održavati i obavljati, a kad se evidentira može se započeti sa uređenjem po ovom pravilniku.

Iznimno od odredbe prethodnog stavka, planinarski put koji se na novo oprema ili se označava, povjeritelj odnosno planinarsko društvo - udruga je dužan prvo dobiti suglasnost od vlasnika zemljišta na kojem se obavlja takav rad

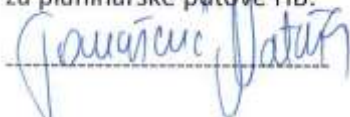
Članak 16.

Pravilnik stupa na snagu danom donošenja.

Datum: 11.2.2019. godine

Dj. Broj: 07/2019

Predsjednica Povjerenstva
za planinarske putove HB:



Nataša Tomašević



Predsjednik PS HB

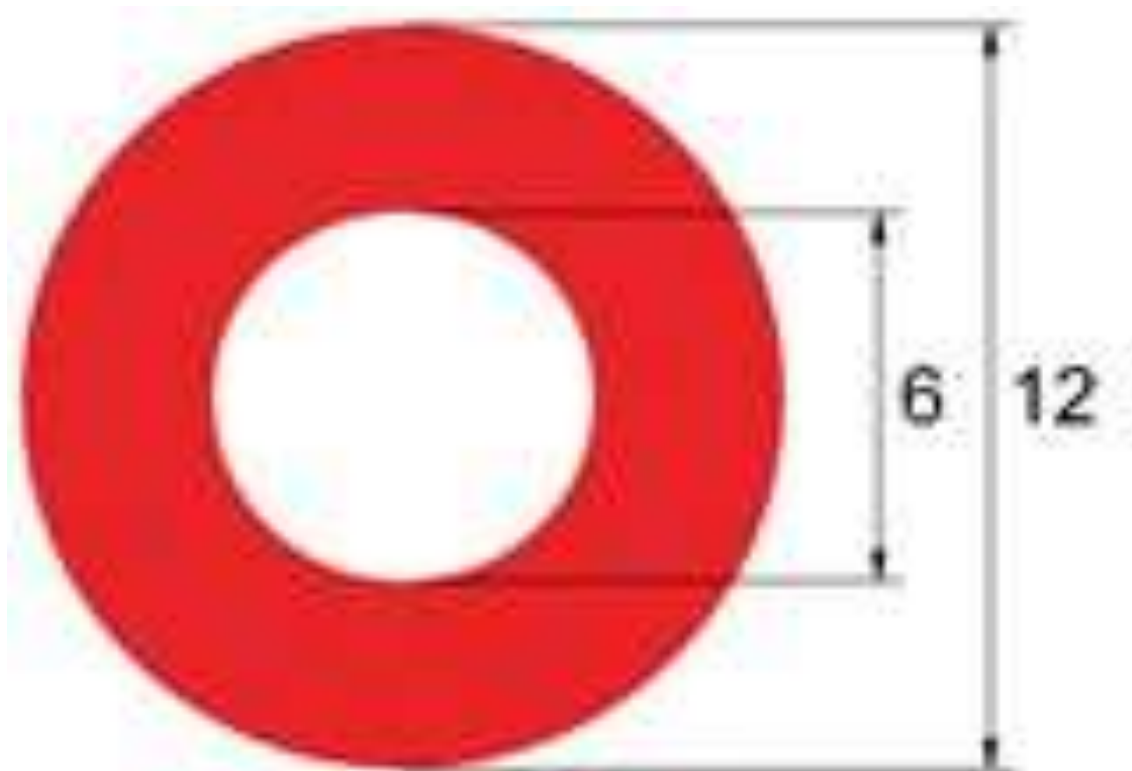


Dragan Radeljić

NAPUTAK

A/OSNOVNA MARKACIJA

1. OKRUGLA MARKACIJA



Okrugla markacija sastoji se od bijeloga kruga okruženog crvenim prstenom.

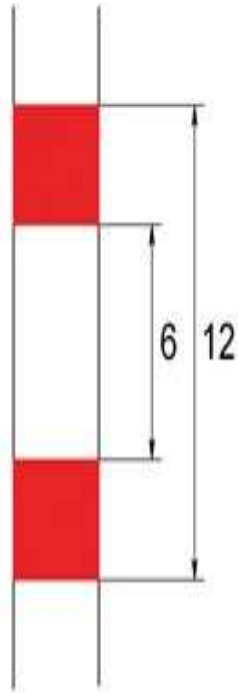
Vanjski je promjer markacije je 12 cm, a promjer bijeloga kruga u sredini jest 6 cm.

Crveni prsten širok je 3 cm tako da je odnos između promjera markacije i promjera bijeloga kruga 2:1.

Iznimno se, radi bolje uočljivosti, može postaviti i poneka veća markacija, npr. na udaljenom kraju livade.

Najveći vanjski promjer markacije može u tom slučaju biti 20 – 25 cm. U praksi se između bijeloga kruga i crvenoga prstena ostavlja razmak 1 – 3 mm da se boje ne dodiruju i ne cure jedna preko druge.

2. POJASNA MARKACIJA



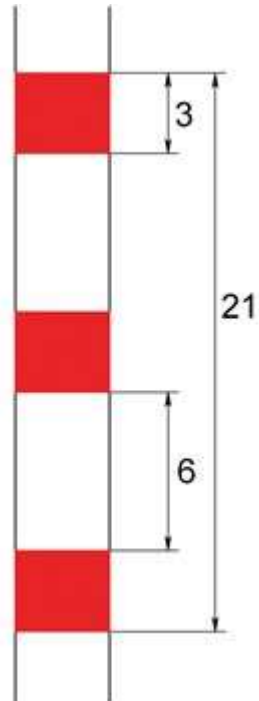
Postavlja se na tanko drvo i metalne cijevi, promjera manjeg od 6 cm, gdje se ne može postaviti okrugla markacija.

Sastoji se od tri pojasa: jednog bijele boje i dva crvene boje, koji se postavljaju poprečno na smjer rasta drveta, najčešće vodoravno.

Bijeli je pojas u sredini oznake, a po jedan crveni pojas iznad i ispod bijeloga.

Dimenzije su im jednake kao i kod okrugle markacije, što znači da je bijeli pojas širok 6 cm, a crveni pojasi 3 cm, s razmakom između boja 1 – 3 mm.

3. DVOSTRUKA POJASNA MARKACIJA

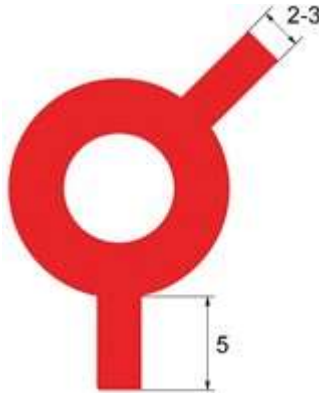


Dvostruka pojasna markacija.

U slučaju kada u blizini nema drveta debljeg od promjera prsta, postavlja se, radi bolje uočljivosti, dvostruka pojasna markacija (dva pojasa bijele i tri pojasa crvene boje), ukupne visine 21 cm.

B/ POMOĆNE MARKACIJE NA TLU

4. OKRUGLA MARKACIJA S DODATNIM CRTAMA



Postavlja se na kamenju, a dvije dodatne crvene crte (»repići«) usmjerene su prema najbližim susjednim markacijama.

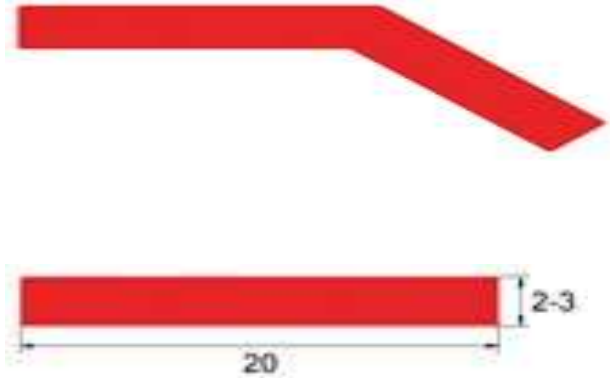
Dodatne crte široke su 2 – 3 cm i dugačke 5 cm, mjereno od vanjskog ruba markacije.

Ove markacije postavljaju se u horizontalnom ili kosom položaju, tako da su vidljive i iz suprotnoga smjera. Ne postavljaju se nikada u uspravnom položaju, npr. na drvetu

Iznimka je kada markacije vode šumom gdje staza još nije ugažena i put krivuda, a skretanja nisu jače izražena, pa se ispod markacije ne postavlja strelica. Tada se na okruglu markaciju u uspravnom položaju postavlja samo jedan repić u smjeru sljedeće markacije.

U novije se vrijeme sve više rade markacije s repićima.

5. CRVENA CRTA



Crvena crta postavlja se na niskom kamenju na livadi, ili u kamenjaru, između dviju markacija, osobito tamo gdje staza nije dovoljno vidljiva ili je nema, pa razmak između dviju markacija mora biti manji.

Umjesto okrugle markacije na svakih 15 – 25 metara, postavlja se naizmjenice okrugla markacija – crvena crta – okrugla markacija – crvena crta itd.

Crta se ne postavlja na drveće, stupove i sl., na koje postavljamo okrugle ili pojasne markacije. Crta mora biti vidljiva iz oba smjera.

Dugačka je oko 20 cm, a široka 3 cm

Ako staza skreće, crta se lomi u smjeru prve iduće markacije

6. DRVENI KOLCI ILI METALNE CIJEVI

učvršćuju se u tlu naslaganim kamenjem ili betoniranjem, a pri vrhu motke postavlja se pojasna markacija. Na vrh drvene motke može se nataknuti limenka od soka ili piva od 0,33 l ili sl., da se drvo zaštiti od oborina. Na limenci se prethodno nacrtava pojasna markacija.

7. **GOTOVI BETONSKI STUPIĆI**, tvornički izrađeni (10×15×100 cm ili sl.), mogu se ukopati na livadama na kojima nema prirodnog kamenja. Mogu biti armirani, nisu skupi, ali su teški za nošenje. Na vrhu postavimo okruglu markaciju s obje strane. Rupu izbušimo pomoću svrdla za zemlju. Pošto se stup postavi u rupu, prazni prostor oko stupa ispuni se izvađenom zemljom.

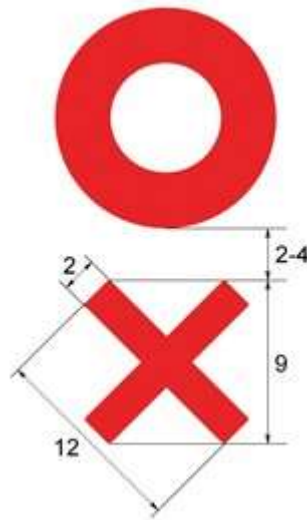
8. **NASLAGANO KAMENJE**, u obliku stošca, visine pola do jednog metra (bez kolca ili stupa), s markacijom na najvišem kamenu, također pomaže u snalaženju po magli i snijegu.

9. **KAMENI ČUNJ** sastoji se od velikog kamena, na kojem je nešto manji, na njemu još manji itd. Postavlja se na kamenitom terenu gdje put nije vidljiv. Na kameni čunj ne stavljamo markacije, jer kamenje nije učvršćeno, pa ga nesavjesni prolaznici mogu premjestiti. Visine su 30 – 60 cm, a postavljeni su npr. na putu prema vrhu

C/ DODATNE OZNAKE UZ OKRUGLE MARKACIJE

Postavljaju se uz okrugle markacije, bijelom ili crvenom bojom. Na kamenju i na svijetlim podlogama dodatne su oznake crvene boje, a na drveću i ostalim tamnim podlogama bijele. Ne stavljaju se uz crvenu crtu, pojasnu i usporednu markaciju. Visina je dodatne oznake 8 – 10 cm. Uz jednu markaciju postavlja se samo jedna dodatna oznaka, i to ispod markacije.

10. OZNAKA X



Oznaka X ispod okrugle markacije postavlja se 30 do 50 metara prije križanja markiranih putova, i to samo ispod okrugle markacije.

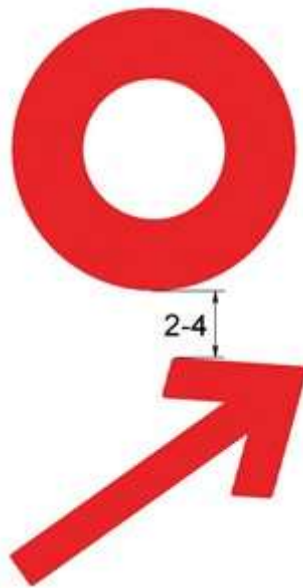
Ova je oznaka vrlo važna jer upozorava planinare da slijedi križanje markiranih putova. Iz svakog se smjera postavlja samo jedna takva oznaka.

Crte u oznaci X široke su 1,5 do 2 cm (širina kista), a križaju se pod kutom od 90 stupnjeva. Ako nema prostora uz okruglu markaciju, oznaka X može se iznimno postaviti i odvojeno od okrugle markacije.

Na križanju markiranog puta s nemarkiranim ne postavlja se oznaka X. Ispred planinarskih kuća, koje su ujedno križanja više markiranih putova, ne postavljamo oznaku X, jer su ti objekti dobro uočljivi.

Kratki markirani odvojak prema izvoru, cisterni, vidikovcu i sl. ne treba obilježiti oznakom X, već natpisom, npr: »VODA 30 m« i strelicom ili: »VIDIKOVAC 5 min« i strelicom.

11. STRELICA



Ispod okrugle markacije označava da put naglo mijenja smjer.

Strelica se postavlja vodoravno ispod okrugle markacije, a može biti usmjerena ulijevo ili udesno. Ako put iza skretanja vodi uzbrdo ili nizbrdo, strelica se može postaviti pod kutom.

Strelica ispod okrugle markacije dugačka je oko 15 cm, a krakovi su dugački 6 cm i široki 2 cm.

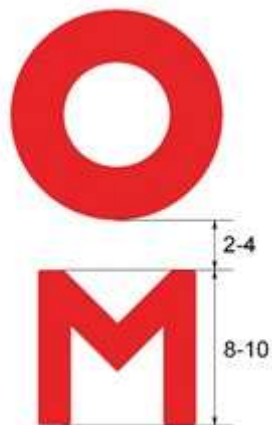
Kada treba posebno naglasiti skretanje, strelica se može i obrubiti. Tada se oko bijele strelice postavlja crveni obrub širine 2 cm.

Između bijele i crvene boje ostavlja se razmak 1 - 3 mm.

Crvena se strelica ne obrubljuje bijelom bojom!

Uz markacije sa strelicom ne postavlja se slovo niti brojka.

12. SLOVO



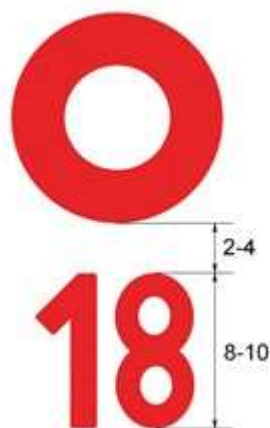
Slovo ispod okrugle markacije jest kratica koja označava da tim putem vodi trasa planinarske obilaznice.

Najčešće je to jedno slovo, katkad dva, a rjeđe 3 do 4 slova.

Postavlja se na početku puta, odmah nakon križanja markiranih putova i povremeno na putu, npr. svakih 15 do 30 minuta hoda.

Ako istom trasom vode dvije obilaznice, uz jednu se markaciju postavi slovo jedne obilaznice, a uz neku sljedeću markaciju slovo druge obilaznice.

13. BROJKA



Brojka ispod okrugle markacije predstavlja brojčanu oznaku markiranog puta. Postavlja se na početku puta, odmah iza križanja markiranih putova i povremeno na putu, npr. svakih 15 do 30 minuta hoda.

D/ USMJERAVAJUĆE PLOČE

14. USMJERAVAJUĆA PLOČA

Ploča sa jednim ili dva puta



- Dimenzija ploče je 145 x 500mm odnosno 200 x 500mm
- Ploča predstavlja smjer kretanja u desno, a ako je smjer kretanja u lijevo, špic ploče se okreće u lijevo
- Za put koja ima kategoriju teški put, ispred teksta se doda jednakokranični trokut
- Za put koji je vrlo težak, ispred natpisa se postavlja jednakokranični trokut sa uskličnikom u sredini.

Boja:

- 1) Osnovna podloga je crvene boje
- 2) Za natpise se koristi bijela boja

E /PLOČA ZA OBAVJEŠTAVANJE

15. OZNAČAVANJE PLANINARSKOG PUTA ZA DOZVOLJENU VOŽNJU BRDSKIM BICIKLOM



Ploča je plave boje sa grafičkom oznakom brdskog bicikliste u bijeloj boji

D dimenzija ploče je 145 x 145 mm
a razmak (a) je od 20 do 25 mm
b razmak (b) je od 15 do 25 mm

16. OZNAČAVANJE PLANINARSKOG PUTA NA KOJEM JE ZABRANJENA VOŽNJA BRDSKIM BICIKLOM



Ploča je bijele boje sa crvenom linijom koja prelazi preko grafičke oznake brdskog bicikliste u crnoj boji

D dimenzija ploče je 145 x 145 mm
d1 debljina obruba ploče (d1) je od 7 do 10 mm
d2 debljina poprečne crvene linije (d2) je od 14 do 20 mm

17. UPOZORAVAJUĆI ZNAK TEŠKOG PUTA

Osnova:

- upozoravajući znak je prazan jednakostranični trokut
- u prirodi je jednake veličine kao markacija i natpis



Na usmjeravajućoj ploči:
-bijeli znak na crvenoj podlogi



U prirodi:
Crveni trokut isti kao i bijeli
radi bolje vidljivosti, tako i natpis

18. ZNAK VRLO TEŠKOG PLANINARSKOG PUTA

Osnova:

- Upozoravajući znak je jednakostranični trokut sa uskličnikom u sredini;
- na usmjeravajućoj ploči je iste veličine i boje kao i natpis;
- u prirodi jednake veličine kao markacije i natpisi.



Na usmjeravajućoj ploči:
-bijeli natpis na crvenoj podlogi



U prirodi:
Crveni trokut isti kao i bijeli
radi bolje vidljivosti, tako i natpis

19. OZNAČAVANJE PRIVREMENO ZATVORENOG PLANINSKOG PUTA

PLOČA ZA ZATVORENI PUT



Ploča je crvene boje

veličina 290 x 210 mm

ukoliko je poznat vremenski period zatvaranja staze tad stavljamo vremenski period sa datumom